

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เห็นไหม วันนี้วันตรุษจีนนะ วันตรุษจีนมันเป็นประเพณี ประเพณีของชาวจีนเรามา สมัยขงจื้อ เล่าจื้อ มาในสมัยนั้น ให้ถือการกตัญญูกตเวที การกตัญญูกตเวที ครอบครัวยิ่งใหญ่ การทำการค้าธุรกิจส่วนตัวมันก็เจริญรุ่งเรือง ความกตัญญูนะ ธรรมชาตินี้ยังเป็นประโยชน์มหาศาลเลย ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกซึ้งกว่านั้นอีก อันนั้นไว้ส่วนหนึ่ง แต่ในเมื่อเราเป็นมนุษย์ เราเกิดมา ถ้าเราพึ่งตัวเองไม่ได้ ประเพณีวัฒนธรรมมันเป็นสิ่งที่สะสมมา มันเป็นการพิสูจน์มาเป็นหลายๆ พันปี มันต้องมีคุณประโยชน์ของเขา

การกตัญญูกตเวที เรากราบพ่อกราบแม่เรา เราระลึกถึงพ่อแม่ของเรา พ่อแม่นี้เป็นพระอรหันต์ของลูก นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าไว้อย่างนี้นะ เพราะอะไร เพราะว่าเราได้เกิดมาจากครรภ์ของมารดา มารดาบิดาเลี้ยงเรามา

เวลาขงจื้อว่าอย่างนั้น เรากตัญญูกตเวที แต่สมัยโบราณ เวลาเขาพ่อแม่เสียไป เขาต้องเฝ้าฮวงซุ้ยสามปีสี่ปี เขาไม่ต้องทำอะไรเลย เพื่ออะไร? เพื่อต้องการแสดงความกตัญญูกตเวทีไง ถ้าเราแสดงความกตัญญูกตเวที จิตใจเราอ่อนโยนไง มันจะเข้าไปถึงหลัก หลักของความเป็นจริงหลักของใจ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้เข้ามาที่ใจของเรา สิ่งชี้เข้ามาที่ใจของเรา เราเลี้ยงพ่อแม่เลี้ยงแม่ เราทำทุกอย่างเพื่อสิ่งที่เป็นกระแสกรรมที่เกิดขึ้นมา แต่ในปัจจุบันนี้เรามีชีวิตของเรา ถ้าชีวิตของเรา เราเกิดมา เรามีพ่อแม่เรามีแม่ แล้วเราอยู่ในกระแสของโลก เราก็ต้องเป็นพ่อเป็นแม่ต่อไป เราก็ต้องเลี้ยงลูกของเราต่อไป ลูกของเราก็ต้องมีลูก มีต่อไปๆ วัฏฐะเป็นแบบนี้ ถ้าคนเห็นประโยชน์ของโลก มันก็เห็นประโยชน์แบบนี้

แต่ในแง่ดีใจ ในแง่ดีคือแง่บุญกุศล แง่ความสุขของชีวิตใจ เราระลึกถึงนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธบอก ระลึกถึงพ่อถึงแม่ให้ระลึกได้ แต่ให้ทำคุณงามความดีแล้วแผ่กุศลออกไป สิ่งที่แผ่กุศลออกไป เราระลึกถึง ความเป็นอยู่ เราทำกันไม่ได้ อย่างเช่นในศาสนาพราหมณ์ของเขา เขาบูชาอัญญา เขาบูชาอัญญาเพื่ออะไร? เพื่อเอาใจใจ เอาใจพระเจ้า เอาใจเพื่อจะให้ปกป้องคุ้มครองเรา ให้เราประสบความสำเร็จในชีวิต แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ถึงเรื่องของการกระทำมาแล้วถ้ามีโอกาส จังหวะ โอกาสของเรา เราจะเป็นประโยชน์กับเรา

ทำบุญกุศลอุทิศไป อุทิศถึงใคร? อุทิศถึงจิตวิญญาณใจ จิตวิญญาณของพ่อของแม่ เราได้ไต่บาตร เราได้ทำบุญกุศล จิตของเรามีความสุข มีบุญกุศลอันนี้ เราแผ่ส่วนนี้ออกไป กระแสนี้ถึงไป แต่กาลของเขา เขาทำของเขาอย่างนั้น อันนั้นเป็นประเพณี เราทำของเรา สภาพะของเราอย่างนั้นออกไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกไว้ อทาสิ เม อกาสิ เม อย่าเศร้าโศก อย่าทุกข์ไป กับสภาวะแบบนี้ สิ่งนี้เป็นอดีตอนาคต มีมาแต่เมื่อวานนี้ก็มีวันนี้ แล้วก็ต้องมีพรุ่งนี้ ความเป็นไปของวิญญูมันเป็นสภาวะแบบนั้น พ่อแม่ของเราที่ต้องล่วงไปตามธรรมชาติอันหนึ่ง เราเองเกิดมาในปัจจุบันนี้ เราจะได้อะไรเป็นประโยชน์กับเรา

ถ้ามีสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา เราสร้างคุณประโยชน์ไปกับเรา เราอุทิศให้พ่อแม่ของเราได้ด้วย เราเป็นตัวอย่างของลูกของเราได้ด้วย แล้วเรายังมีความสุข มีความอ่อนใจของเรา เพราะจิตใจของเราอิ่มเต็มใจ เราสร้างแต่คุณงามความดี

เราคุยกับคนจีน เขาบอกเลย พ่อแม่ปู่ย่าตายายจะสอนกันมานะ อย่าเบียดเบียนกัน ให้รักยกต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นี่เป็นความดีของความกตัญญูตักเตือนของชาวจีน ชาวจีนเขาจะคิดอย่างนั้นนะ ไม่รังแกกัน เขาจะไม่ตกต่ำเลย เห็นไหม เวลาเขาทำบุญกุศลกัน อย่างพวกมูลนิธิต่างๆ เขามีเทศกาล เขาจะช่วยเหลือกัน เขาจะเผื่อแผ่กัน แต่มันก็ช่วยเหลือด้วยกันปัจจุบันนะ แต่ของเราช่วยเหลือ ให้พยายามละความทุกข์ของเราให้ได้ ความทุกข์ของเราในหัวใจของเรา เราพยายามจะละของเราให้ได้ หรือว่าเราทำไม่ได้ เราก็จะพยายามสร้างฐานของเราให้ไปดีใจ

เวลาเราเกิดขึ้นมา เห็นคนที่เขาเกิดขึ้นมาประสบความสำเร็จ เกิดขึ้นมาแล้วมีความสุขของเขา เราก็อยากเกิดแบบนั้น อยากเกิดแบบนั้น เราอยาก เห็นไหม ความอยากอันหนึ่ง เหตุผลที่จะเกิดในสภาวะแบบนั้นมันต้องมีบุญกุศล อย่างเช่นปุยนุ่นมันจะเบา มันจะลอยขึ้นข้างบน

แต่หิน พวกหินพวกสิ่งที่หนักมันจะกดถ่วงมาก ใจของเรา เวลาเราโกรธมันมีน้ำหนักของใจนะ ใจเราโกรธมันจะมีน้ำหนัก มันจะมีความเป็นไป แล้วบาปอกุศลที่เราทำไว้มันจะจับสมใจ ใจมันจะหนักหน่วง แล้วมันจะลอยขึ้นไปได้อย่างไร

มันจะเป็นธรรมชาติของมัน เห็นไหม จิตเวลาปฏิสนธิ มันต้องพร้อมระหว่างพ่อระหว่างแม่ กรรมระหว่างพ่อระหว่างแม่แล้วกรรมของเรา ผสานกันมา เกิดขึ้นมา ถึงเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ของเรา แล้วเป็นมนุษย์ของเรา เราถึงสร้างคุณงามความดีอันนี้เป็นกรรมอันนี้ สภาวะกรรมอันนี้ มันเป็นไป มันเป็นไป เราก็สร้างของเรา เพราะเราเชื่อของเรา เราเชื่อของเรา เราสร้างสะสมของเรา เราทำขึ้นมา

สิ่งต่างๆ เดียวนี้ศาสนามันเจริญไฉน เจริญเพราะอะไร เพราะมันเผยแผ่มา เราก็ว่า ประชาธิปไตยต้องสมควร ต้องเสมอกัน เสียงเดียวเหมือนกันๆ แต่ในการพัฒนาของใจมันไม่เป็นแบบนั้น มันเป็น เห็นไหม เวลาลูกของเรา เด็กๆ ขึ้นมาเราต้องสั่งสอน เราต้องประคบประหงมมันขึ้นมา เพื่อจะให้เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา ให้มีกำลังขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อความเป็นไป ประสบการณ์ของเรามันน้อย จิตของเรามันน้อย เราต้องการความเสมอภาคๆ อย่างเช่นบริษัทของเราใหญ่ๆ อย่างนี้ ธุรกิจของเรามีหลักมีเกณฑ์ เราจะให้ลูกของเรามาบริหารที่มันไม่มีประสบการณ์เลย มันจะพาบริษัทเราไปได้ไหม? มันจะพาบริษัทเราไปไม่ได้หรอก ต้องให้มันฝึกงานไป พยายามให้ฝึกงาน

แต่การฝึกงาน เด็กมันก็จะเสียใจว่าเราเป็นลูก เราควรจะได้มีโอกาส มันคิดของมัน ประสามัน อันนี้มันเป็นเด็กหรือว่าหัวใจที่มันยังไม่พัฒนา เราต้องพัฒนาขึ้นมา ถึงต้องพยายามพัฒนาขึ้นมา ถึงบอกว่าประชาธิปไตย จะเรียกร้องสิทธิเสมอกัน มันเสมอกันไปไม่ได้หรอก มันต้องพัฒนาขึ้นมา แต่เวลาพัฒนาขึ้นมาแล้ว จากเด็กเป็นผู้ใหญ่ จากผู้เยาว์แก่เตามีรับผิดชอบ คือรู้เรื่องโลกมาก ความเห็นของโลกนี้มีความเห็นอันนี้มาก เข้าใจสิ่งต่างๆ ขึ้นมา มันก็สั่งสอนกันไป นี่มันบังคับกันอย่างไร ไฉน กรรมคลุกเคล้าไฉน

เวลากรรมมันคลุกเคล้าเราก็เรียกร้องโอกาสของเราๆ มันจะเรียกร้องโอกาสของเรา เราก็ต้องพยายามสะสม ต้องพยายามมีประสบการณ์ของเรา แล้วเราจะเข้าใจกระแสของโลกนะ กระแสของโลกมันอาศัยสิ่งกระทบกันคือมีเรามีเรา มีสิ่งที่ต่อเนื่องไปมันถึงจะเป็นสภาวะแบบนั้น ย้อนกลับมาถึงความสงบของใจใจ เรื่องของเขานะ สภาวะโลกเป็นแบบนั้นๆ เราเกิดมาใน

โลก เราไม่ขวางโลกหรอก โลก ความเจริญของโลกเป็นความเจริญ เวลาโลกเจริญขึ้นมา คนมีความสะดวกสบายมาก แต่ก่อนคนเรา เทคโนโลยีไม่เจริญแบบนี้ เราต้องทำอะไรทุกอย่าง สิ่งที่เราทำอะไรทุกอย่าง คนเข้มแข็งนะ แล้วเราประพฤติปฏิบัติ หรือว่าจะเอาตัวรอดจากเหตุอุกฤษฏ์ต่างๆ สมัยนั้นเขาจะพาตัวเขาไปได้สะดวกกว่าเรา เคียวนี่คนเรามีความสะดวกสบาย สะดวกสบายจนแบบว่าทำอะไรก็ได้ คิดอะไรก็ไม่ได้เป็นนะ จะเป็นสภาวะแบบนั้นไป

สภาวะธรรมเราต้องคิดหาของเราขึ้นมาเอง เราต้องทำอะไรของเราขึ้นมาเอง เราจะประสบของเราขึ้นมาเอง เราจะชนะเราได้ไง ถ้าเราชนะเราได้ เรามีเหตุเรามีผล ชนะของเรา มา มองโลกต่างๆ ดูละครแล้วย้อนดูตัว ย้อนดูความกระทบของใจ ย้อนดูความหนักหน่วงของใจ ใจมันหนักหน่วง มันเกิดขึ้นมาจากสิ่งใด

กรรมของเรา เห็นไหม กรรมของเราคือว่าสิ่งที่สังคมเขาชอบ ทำไมเราไม่ชอบเลย ทำไมเราขัดขวางสังคมของเขาไป สังคมเขาชอบอย่างนั้น สิ่งนั้นเป็นคุณงามความดีของสังคม

นั่นสังคมนะ ประชาธิปไตย ธรรมาธิปไตยคือความถูกต้อง มันถูกต้องไหม ถ้ามันถูกต้อง เราต้องย้อนกลับมาว่าความถูกต้องเป็นธรรม นี่เหตุและผล เหตุคือคุณงามความดี เวลาแด่มัน ออกขึ้นมา พระอาทิตย์ขึ้นมามีความอบอุ่นมีความร้อน ความอบอุ่นตอนเช้า ตอนเย็น มีความอบอุ่นมาก แต่กลางวันมันจะมีความร้อนมาก

ชีวิตเราก็เหมือนกัน ตอนเป็นเด็กเกิดมามีความสุขมาก ประารถนาสิ่งใด พ่อแม่ก็ต้องหาให้ แต่เราจะอยู่อย่างนั้นตลอดไปเป็นไปได้ไหม? ไม่ได้ พ่อเราเกิดขึ้นมาในวัยทำงาน เราต้องไปทำงาน แต่พอเราแก่เฒ่า เราสะสมสิ่งที่เราหาไว้ได้ เราจะหาทางไปแล้ว วัฏฏะเป็นแบบนั้นนะ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม มองแจ้งโลกใจ บุญเพนิวาสนุสติญาณ เห็นอดีตกาลที่มันจะเป็นมา จิตสะสมมาอย่างไร จดอุปปาตญาณ จิตที่เกิด เกิดเป็นอย่างไร ถึงสอนพวกเราไป เพราะเราต้องเป็นสัตว์ที่ตายเกิด พวกเราไม่สามารถทำให้ถึงดับสิ้นตัณหาอุปาทานได้ เราต้องตายเกิดไป เราก็ต้องอาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องดำเนินไป

สิ่งที่ดำเนินไป เห็นไหม นี่ไป ไปไหน มา มาอย่างไร จะเป็นสภาวะอย่างไร ถ้าเราเชื่อใจ เราเชื่อสิ่งนี้ เราทำอย่างนั้น แล้วมันก็ปฏิเสธ ใจมันจะปฏิเสธว่าไม่มีหรอก เกิดมาเป็นปัจจุบันเท่านั้น เกิดมามีแต่โลกปัจจุบันนี้ ตายแล้วก็สูญ หมดเรื่องกันไป แต่ทำไมโอกาสเราไม่เหมือนกันล่ะ ทำไมความสุขความทุกข์ไม่เหมือนกันล่ะ สิ่งที่มีความไม่เหมือนกัน เห็นไหม เรามี

ความสุขมาก อยู่ในสถานที่เดียวกัน เขามีความสุข เขามีความอึดเต็มของเขา เราอยู่สถานที่นั้น ภาระงานมากมาย เพราะใจมันบกพร่อง ใจมันไม่เหมือนกัน สิ่งที่ไม่เหมือนกันเพราะการ สะสมมาไม่เหมือนกัน มันอยู่ที่บุญกุศลที่การกระทำนี้ไง เรามีความสะอาดอกใหม่ เรามีศรัทธา ความเชื่อการสะอาดอกสิ่งนี้ใหม่ สะอาดอกเพื่อโลกเขา

ที่ว่าวัฒนธรรมของคนจีนเขา เขาเผื่อแผ่กัน เขาก็เป็นทานของเขา สิ่งนั้นเป็นทานของเขา แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า การทำบุญ ควรทำสิ่งที่เธอพอใจ เธอพอใจที่ไหน ทำ ที่นั่น แต่ผลมันต่างกัน ต่างกันตรงนี้ไง ตรงเนื่อนาบุญไง ตอนสิ่งที่ขึ้นไปไง สิ่งที่เป็นไปมันเป็น โอกาสนะ โอกาสในปัจจุบันนี้ครูบาอาจารย์เกิดขึ้นมา ครูบาอาจารย์พยายามฝึกฝนนะ ครูบา อาจารย์ไม่ต้องการสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการบุญกุศลของเราเท่าไรหรอก ตามหลักความเป็นจริง เพราะใจดวงนั้น เพราะมันสะอาดเป็นสะอาดตายนะ ชีวิตนี้ยังสะอาดได้ ความอึดความเต็ม ความเสพสุข ในร่างกายนี้สะอาดได้หมดละ เพราะอะไร เพราะชีวิตนี้สะอาดมาแล้วจากในป่าในเขา มันสะอาดออกมาแล้วจะมาติดสิ่งเศษส่วนของโลกนี้ มันเป็นไปได้หรือไม่

ทีนี้ว่า สิ่งที่ว่ามันเป็นประโยชน์เขาประโยชน์เราไง เพราะการประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่มี อำนาจวาสนา ไม่ได้ยินครูบาอาจารย์ ไม่มีการสืบต่อมา มันจะมาได้อย่างไร เห็นไหม นี่ สภาธรรม ถึงว่า ในเมื่อโลกเป็นแบบนี้ ศาสนานี้เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม ผู้ที่เข้าถึง ธรรมอันนั้นถึงเอาใจดวงนี้มาเปิดเผย

ธรรม ธรรมคือว่าคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีผล ผลอันนี้ ออกมาเพื่อประโยชน์โลกไง เพื่อประโยชน์ของเขา ตัวเองไม่มีสิ่งใดเลย สิ่งนี้เป็นการรุ่งรัง ทั้งสิ้น ถ้าใจมันไม่เป็นธรรม สิ่งนี้มันเป็นการแสวงหา เพราะจิตมันติด มันต้องการ มันต้อง แสวงหา มันอยากใหญ่อยากโต อยากเอาสิ่งนี้มาเป็นฐานของมันนะ สิ่งที่เป็นฐานของมัน แล้ว มันก็ต้องเคลื่อนไปตามอารมณ์ ทำอย่างไรให้เขาพอใจ เพื่อจะให้สิ่งตอบแทนอันนี้มา แต่ถ้าใจ เป็นธรรมแล้วสิ่งนี้มันเป็นเรื่องอาศัย เป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องที่สร้างสมใจของเขา ผู้ที่ สะอาดอกของเขา เขาสร้างสมของเขา

แล้วเนื่อนาบุญของโลกไง ในศาสนานี้ เนื่อนาบุญอันนี้มันเป็นประโยชน์กับโลกเขา อัน นี้เป็นประโยชน์เขา เพื่อให้เขาเกิดดี เกิดในบุญกุศล เกิดอันนั้นตลอดไป มันเป็นประโยชน์กับ

โลก ใจดวงนั้นจะไม่มาติดข้องกับสิ่งอย่างนี้เด็ดขาด สิ่งอย่างนี้ เห็นใหม่ เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ท่านบอก จี๊ๆ จี้คือเรื่องโลกใจ คือสิ่งที่ว่ามันเป็นไปตามสภาวะนั้น

ธรรมๆ ธรรมคือความสุขความทุกข์ในหัวใจของสัตว์โลกใจ ถ้าธรรมๆ คือหัวใจของสัตว์โลก มันได้สละออก มันได้ทำของมัน มันจะรู้หรือไม่รู้ เราพาเด็กมาทำ เด็กจะไม่รู้หรือสนุกสนานไปวันๆ หนึ่ง แต่อันนี้เราสะสมไว้ให้เด็กนั้นมีนิสัย มีอำนาจาสนา แล้วมันสะสมสิ่งนั้นไป มันจะเกิดความพอใจของใจดวงนั้น ถ้าจิตใจดวงนั้นสร้างสมมานะ ถ้าใจดวงนั้นไม่สร้างสมมาตอนเด็กขึ้นมาทำของเขาไป พอโตขึ้นไปเขาคบเพื่อน อาจจะดังออกไป กระทบขึ้นมา เขาถึงย้อนกลับมา เห็นใหม่ มันไม่เหมือนกันหรือ มันไม่ใช่ว่าขึ้นต้นแล้วจะดีไปหมด ขึ้นต้นส่วนหนึ่ง บั้นปลายส่วนหนึ่ง ท่ามกลางส่วนหนึ่ง มันจะเป็นโอกาสของจิต มันพลิกแพลงตลอดไป

ถึงว่าอวิชชาอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกนี้น่ากลัวมาก มันพลิกแพลงไปนะ วันนี้พอใจ วันนี้ศรัทธา วันนี้มีความเชื่อ พรุ่งนี้ก็เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เป็นไปอย่างนั้น ไม่พอใจสิ่งนั้น ไม่พอใจสิ่งนี้ มันพลิกแพลงไปตลอดเลย นี่มันถึงต้องควบคุมไป มามืดไปสว่าง มาสว่างไปมืด ใจจะเป็นสภาวะแบบนั้น

ถ้าวันตรุษจีน เราก็ทำตามประเพณีเพื่อเป็นสังคมโลก แล้วเราก็สะสมของเรา เราเป็นชาวพุทธ เราพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้สละทานออกไป แล้วอุทิศส่วนกุศลไป ถึงใคร? ถึงญาติของเรา กตัญญูกตเวทีทางประเพณีเราก็ทำ ทาน บุญกุศล เราก็ทำ แล้วพยายามทำใจของเราให้ผ่อนคลาย ทำใจของเราให้สุข นี่สัตว์โลกเป็นแบบนี้

เขาจดหมายมา เห็นใหม่ เขาว่าประเพณีปฏิบัติ มองเห็นนะ มองเห็นอสุภะ เห็นกาย แล้วพอเห็นกายมันแปรสภาพไป ถึงที่สุด มันแปรสภาพ มันแตกสลายไป คนเรามีเท่านี้หรือ คนมีเท่านี้หรือ นี่เขาถามจดหมายมานะ เขาเขียนจดหมายมา “คนเรามีเท่านี้หรือ” มันสลดสังเวชมาก แล้วทำอย่างไรต่อไป เห็นใหม่ “คนเรามีเท่านี้หรือ” สิ่งนี้เป็นตรงนี้ แต่ใจมันยึด ใจมันเป็นไปตามกระแสโลก

พระพุทธศาสนาสอนเข้ามาถึงใจของเรา เกิดมาพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเรา แล้วเราพยายามทำใจของเรา ถ้าใจของเราสิ้นสุด ใจของเราจะเป็นพระอรหันต์ ในหัวใจนั้นไม่เกิดอีก ไม่ตายอีก มีอยู่ในศาสนาพุทธเราในอริยสัจ ในความจริง เกิดจากหัวใจของเรา เอวัง